

Vlaamse overheid
Audit Vlaanderen
Havenlaan 88 – bus 20
1000 Brussel

VERSLAG

VERGADERING AUDITCOMITE VAN DE LOKALE BESTUREN
VAN 16 DECEMBER 2021 – Via Teams

Namen deel

Miet Vandersteegen (MV)
Myriam Parys (MP)
Jan Leroy (JL)
Tom Vandeput (TV)
Pierre Berger (PB)
Katleen Desmedt (KD)
Giselle Vercauteren (GV)
Gert Eeraerts (GE) (vanaf einde puntje 2.2)
Gunter Schryvers - Audit Vlaanderen
Wim De Naeyer - Audit Vlaanderen
Mark Vandersmissen - Audit Vlaanderen
Voorzitter: Jean-Pierre Garitte, voorzitter auditcomité Vlaamse Administratie (JPG)
Secretaris: Joris Scheers, hoofdadviseur Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken

0 EXECUTIVE SESSIE LEDEN

Geen punten ter bespreking

1 PUNTEN TER BESLISSING

Geen punten ter beslissing

2 PUNTEN TER BESPREKING

2.1 Stand van zaken planning 2021 – AUL/21/16.12/DOC.033

2.1.1 Opvolging aanbevelingen – rapportering opvolgingsronde 2021 t.e.m. 30.11.2021 – AUL/21/16.12/DOC.034

2.1.2 Tijdsbestedingsrapport planning 2021 - AUL/21/16.12/DOC.035

Audit Vlaanderen licht toe. Globaal gezien zit de uitvoering van de planning 2021 op schema, ook al zijn de doorlooptijden vaak langer dan initieel voorzien en kunnen enkele deelaudits rond de jaarwisseling vertraging kennen. De totale interne auditcapaciteit is momenteel minder dan in februari 2021 werd ingeschat, onder meer door de noodzakelijke opleidingen en inwerking van nieuwe collega's, door meer

capaciteitsnoden voor forensische activiteiten en supervisie en door minder externe ondersteuning.

Het globale rapport van de thema-audit 'Financiële processen m.b.t. aankopen' wordt vertraagd door vertragingen in de twee laatste deelaudits en zal pas in de loop van het voorjaar 2022 kunnen worden gefinaliseerd.

Voor de thema-audit (TA) 'Technische dienst' wordt ook een globaal rapport in het voorjaar van 2022 voorzien. Een aantal exitmeetings van enkele afgeronde deelaudits zijn nog gepland in januari 2022. Het is allicht aangewezen om in 2023 een nieuwe TA 'Technische dienst' te organiseren teneinde na te gaan of de aanbevelingen en tips & tricks die zullen worden meegegeven in het globaal rapport, over het algemeen werden opgepikt door de lokale besturen.

Fase 1 van de TA fusiebesturen is afgerond met erg goede resultaten. Fase 2 focust op een begeleide zelf-evaluatie o.b.v. de controledoelstellingen van het auditprogramma. Het globaal rapport is voorzien voor het voorjaar 2022. Er wordt een overleg met ABB voorzien om leerpunten te distilleren voor toekomstige fusiebesturen.

JL vraagt of hier reeds voldoende bruikbare en concrete handvaten voor de nieuwe fusiebesturen kunnen aangeboden worden. Audit Vlaanderen geeft aan dat dit zeker zal kunnen en zet de nodige stappen.

Binnen het programma cyberveilige gemeenten werden reeds minstens 263 besturen bereikt. Eind november 2021 hadden 128 lokale besturen een ICT-veiligheidsaudit met cofinanciering besteld. De ondersteuning van deze actie vanuit Audit Vlaanderen heeft verschillende voordelen, maar vergt meer capaciteit dan initieel voorzien (al zeker 62,5 gepresteerde dagen waar initieel 50 dagen werd ingeschat). De vraag stelt zich of in dezelfde lijn kan worden verdergegaan voor 2022.

JPG vraagt hoeveel ICT-veiligheidsaudits met cofinanciering reeds volledig werden afgerond? Audit Vlaanderen geeft aan dat voor de interne evaluatie van deze actie in november rekening kon worden gehouden met uitgevoerde werkzaamheden bij 86 besturen. Vele andere besturen staan al ver in het proces, maar dienen de laatste dag van de basisaudit nog te organiseren.

De methodologie die wordt toegepast, is zelf ontwikkeld door Audit Vlaanderen (JPG). Op vraag van KD confirmeert AV dat het aantal van 263 de verschillende acties van het programma cyberveilige gemeenten omvat.

Er wordt bezorgdheid geuit over die gemeenten waar geen contact mee is (KD). Audit Vlaanderen wijst er op dat die gemeenten het voorwerp uitmaken van de thema-audit beheer van ICT-risico's, waardoor via die weg begin volgend jaar duidelijker zal worden in welke mate geruststelling kan worden geboden.

Qua competentie-opbouw rond ICT wordt de vraag gesteld hoe daar mee wordt omgegaan nu de pool FIT wordt geïntegreerd in de pools VA en LB. Audit Vlaanderen licht toe dat binnen de pool LB twee ICT-gerichte teams organisatorisch worden verankerd: enerzijds een team dat zich meer focust op ICT-raamwerken voor het 'auditeren van ICT' en anderzijds een team dat focust op data-analysetechnieken en het ruimere 'auditeren met ICT'.

In 2021 werden uiteindelijk maar 2 organisatie-audits bij groeibesturen opgestart. De definitieve rapporten van beide opdrachten zullen begin 2022 worden afgerond.

De organisatie-audits bij verzelfstandigde entiteiten (AGB's) lopen volgens schema. De interactie met zowel bestuur als de verzelfstandigde entiteit loopt daarbij goed, enkel duurt het proces om wille van het aantal terugkoppelingsmomenten wat langer. Een aantal sterke punten en verbeterpunten worden toegelicht.

PB vraagt of ook fiscale aspecten in rekening worden genomen. Audit Vlaanderen geeft aan dat daar rekening mee wordt gehouden in zoverre dat relevant is voor de audit. Waar nodig kunnen daarvoor specialisten van Deloitte worden ingezet.

De twee piloten van de thema-audit 'Interne monitoring met financiële impact' (initiële werktitel 'Interne financiële monitoring') lopen. Op basis van de eerste ervaringen werd de scope al verder verfijnd, waarbij onder meer specifiek op de interne monitoring gefocust wordt en niet op bestaande opvolgings- en rapporteringsinstrumenten zoals bv. het meerjarenplan en de BBC-rapportering.

Ook de twee piloten van de thema-audit 'Opvolging verzelfstandigde en verbonden entiteiten' lopen. 8 andere besturen zijn intussen gecontacteerd voor de uitrol, die start vanaf februari 2022.

Voor de thema-audit 'Niet terugvorderbare OCMW-steun' werd een selectie gemaakt van 14 OCMW's rekening houdend met budgettaire gegevens, de grootte van de respectieve lokale besturen en een spreiding over Vlaanderen. De twee pilootaudits zijn in opstart.

De acties in het kader van de hefboomwerking lopen prima (met succesvolle webinars, de voorbereiding van een update van de website en een publicatie in 'Lokaal' van november). De samenwerking tussen alle betrokken actoren en het niveau van de webinars worden geapprecieerd (MP).

Bij de opvolgingsronde 2021 volgde Audit Vlaanderen de status van 156 aanbevelingen op. Voor heel wat aanbevelingen hebben lokale besturen gemiddeld gezien relatief veel tijd nodig om ze te realiseren. De realisatiegraad blijkt bij de in 2021 opgevolgde aanbevelingen 39% te bedragen. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat om de status gerealiseerd te krijgen, het lokaal bestuur moet kunnen aantonen dat alle elementen van de aanbeveling intussen voldoende worden beheerst. Geregeld zijn lokale besturen naar aanleiding van een aanbeveling met een hele waaier aan initiatieven aan de slag gegaan waar dan niet altijd alle elementen al helemaal de status gerealiseerd heeft bereikt. Belangrijker voor het inschatten van de bevindingen van de opvolgingen is allicht dat er aan 84 % van de aanbevelingen actief door de besturen gewerkt wordt.

JPG vraagt hoe dit laatste cijfer gemeten wordt. Audit Vlaanderen geeft aan dat 'gerealiseerd' en 'lopend' worden samengeteld. Audit Vlaanderen bevestigt dat indien niet aan de slag gegaan wordt met een aanbeveling, ze als 'niets uitgevoerd' en niet als 'lopend' wordt gemeten.

Een bredere en diepgaander beeld van hoe de aanbevelingen worden opgenomen, kan veelal worden teruggevonden in de jaarlijkse rapportering organisatiebeheersing van de respectieve lokale besturen.

Slechts 6 % van de in 2021 opgevolgde aanbevelingen niet werd opgenomen.

JPG wijst erop dat het auditcomité wel geen zicht heeft op de inhoud van deze niet-opgenomen aanbevelingen. JL geeft aan dat lokale besturen vaak niet veel personeelsruimte hebben en mede daardoor soms keuzes moeten maken. Audit Vlaanderen wijst erop dat de rapporten omtrent de opvolging van aanbevelingen sinds

de opvolging 2021 actief openbaar zullen worden gemaakt en later in bulk beschikbaar zullen worden gesteld.

Sinds 2021 wordt bij de opvolging van aanbevelingen door Audit Vlaanderen ook steeds een evaluatie uitgevoerd van de aanpak van organisatiebeheersing.

KD vindt twee jaar gemiddeld zeer lang om aanbevelingen in te vullen. Is het mogelijk om hier te remediëren, bv. door de kritische aanbevelingen eruit te lichten (KD, JPG)? Vanwaar het verschil in aantal opgevolgde aanbevelingen tussen 2020 en 2021? Audit Vlaanderen antwoordt dat in 2021 bewust gekozen werd voor meer kwaliteit en minder aantallen door systematisch ook de aanpak van organisatiebeheersing te evalueren naar aanleiding van de opvolging van aanbevelingen.

Wanneer vindt risico-acceptatie plaats (JPG, KD)? Moeilijk algemeen te duiden, alleszins is het aantal dergelijke aanbevelingen eerder marginaal en zien we het niet bij kritische aanbevelingen (Audit Vlaanderen).

Audit Vlaanderen zal bekijken hoe in de toekomst de kritische aanbevelingen beter naar voor kunnen worden gehaald.

Qua tijdsbesteding wordt erop gewezen dat de meegedeelde cijfers 11/12^e van een jaar omvatten. De tijdsregistratie is allicht ook niet van dien aard dat alle gepresteerde minuten opgenomen worden. Opvolgingstools zijn natuurlijk ook onderhevig aan een 'you get what you measure'-principe (Audit Vlaanderen).

2.2 Ontwerp van planning 2022 en insteek ondernemingsplan 2022 – AUL/21/16.12/DOC.036

Audit Vlaanderen herinnert er aan dat het ondernemingsplan van Audit Vlaanderen uitgaat van een drieluik met auditopdrachten, hefboomwerking en interne werking. Men geeft een overzicht van de eerste capaciteitsberekeningen voor 2022. Team ondersteuning en het managementteam zitten niet vervat in deze cijfers.

De auditplanning 2022 vertrekt van risicogebaseerde keuzes, verdeeld over: zekerheidsverstreckende opdrachten, maturiteit organisatiebeheersing en audit-op-audits. Steeds wordt ook een deel van de capaciteit gereserveerd voor incidentgedreven opdrachten.

Een ontwerp van de verdeling voor de auditopdrachten wordt voorgelegd. Ook een eerste oplijsting van projecten, acties en initiatieven in het kader van de hefboomwerking wordt overlopen. Met akkoord van het auditcomité, zal – waar nodig rekening houdend met eventuele opmerkingen en suggesties – een concretere planning verder worden uitgewerkt ter goedkeuring in februari 2022.

JPG vraagt of er zaken niet konden worden opgenomen? Audit Vlaanderen geeft aan dat na de thema audit over beheer van ICT-risico's momenteel in het ontwerp van planning voor 2022 geen verdere ICT-gerichte thema-audit is opgenomen. De belangrijkste zaken die uit de risico-analyses naar boven komen zijn wel zoveel mogelijk opgenomen.

Is de kwaliteit van de externe auditoren op niveau (KD)? Audit Vlaanderen geeft aan dat men in principe blij is te kunnen rekenen op externen, bv. voor expertises die men niet in huis paraat beschikbaar heeft. Voorheen was bij momenten zelfs meer dan 50% extern, maar dat gaf kwaliteitsproblemen, onder meer qua opvolging. Vandaag is die verhouding kleiner, maar het blijft moeilijk om hier een optimum te vinden. Externe auditoren zijn bijvoorbeeld vaak duurder dan wanneer meer eigen personeelsleden zouden kunnen worden ingezet. Er is soms ook een verschil in ervaring, kwaliteit en affiniteit met het overheidsgebeuren. Het is alleszins een vraag met zeer veel aspecten,

die niet zomaar eenduidig te beantwoorden valt. Ook de schaal van de organisatie die inschrijft op contracten is van belang (JPG).

GV wijst erop dat IT-governance weliswaar niet als nieuwe opdracht op de planning 2022 wordt gezet, maar dat wel wordt ingezet op data-analyse. Zou eventueel gebruik kunnen worden gemaakt van studenten/afgestudeerden in IT-governance om een aanvullend aanbod op te zetten naast de eigen auditwerkzaamheden? Audit Vlaanderen geeft aan dat hieraan kan worden gedacht als zich daar opportuniteiten toe voordoen.

In het kader van de bespreking van de initiatieven omtrent de hefboomwerking, geeft JL aan dat in het jaarverslag enkel het aantal forensische audits is opgenomen. Kan dit niet op een meer inhoudelijke en kwalitatieve wijze - in hoofdlijnen weliswaar - opgenomen worden? Audit Vlaanderen neemt dit op.

KD geeft aan dat het belangrijk is dat de zaken effectief afgedekt worden, onafhankelijk waar ze precies qua timing onderverdeeld worden.

Het auditcomité keurt dit ontwerp van planning voor verdere uitwerking goed.

2.3 Forensische materies

2.3.1 Meldingen/aanvragen forensische en ad hoc-aangelegenheden – AUL/21/16.12/DOC.037

Audit Vlaanderen geeft toelichting bij de stand van zaken van de ontvangen meldingen inzake mogelijke onregelmatigheden.

Het aantal ontvangen meldingen m.b.t. mogelijke onregelmatigheden bij de lokale besturen, is in 2021 enorm gestegen. Het aantal meldingen in 2021 steeg met 75% ten aanzien van 2020. Deze enorme stijging van het aantal meldingen en de bijhorende verwerking en analyse van deze dossiers, legt een heel zware bijkomende werklust en werkdruk op de beschikbare forensische auditcapaciteit. Deze evolutie vereist bijzondere aandacht en verdere monitoring.

JPG vraagt of er een bepaalde evolutie in fraudezaken vast te stellen is. Audit Vlaanderen geeft aan dat op deze vraag niet echt een eenduidig antwoord kan worden gegeven. Het voorwerp van de opgestarte forensische audits is vaak heel divers (belangenvermenging, corruptie bij de gunning van overheidsopdrachten, diefstal, geknoei in budgetbeheer, ...). Een gebrek aan organisatiebeheersing is vaak wel een dankbare voedingsbodem voor het opzetten van fraudeschema's. JL geeft aan dat de organisatiecultuur vaak een erg belangrijke factor is.

JL vraagt op basis van berichten in de media of er een audit gebeurt bij de call centra bij de vaccinatiecampagne. Audit Vlaanderen stelt dat het voorwerp van deze aangelegenheid niet tot hun werkterrein behoort. Ze verwees het agentschap Zorg en Gezondheid wel door naar het raamcontract, op basis waarvan het agentschap voor de uitvoering van de vereiste audit wel een bestelling kon plaatsen bij een externe auditfirma.

2.4 Pilootaudits en rapporten aangeduid als ter bespreking

2.4.1 Forensische audit bij lokaal bestuur Meulebeke (2008 005) - 10/12/2021

Audit Vlaanderen geeft toelichting bij de bevindingen van dit auditrapport.

JL geeft aan dat de VVSG in de marge van deze audit gecontacteerd werd door verschillende spelers van het betrokken bestuur. AV werkte in het verleden samen met VVSG en ABB een algemene handreiking uit dat tot doel had lokale besturen te ondersteunen, wanneer zij geconfronteerd werden met een forensische audit. Deze handreiking is uiteraard generiek van aard en geeft bijgevolg niet steeds een antwoord m.b.t. de vereiste verdere aanpak, wanneer een bestuur geconfronteerd wordt met een specifieke en concrete fraude. JL stelt een update/aanvulling van de handreiking voor, waarbij meer verschillende vormen van mogelijke fraude procesmatig beter geduid zouden kunnen worden. GE ondersteunt dit voorstel en geeft aan dat in dit verband ook reeds verschillende vragen werden gesteld bij het kabinet van minister Somers. AV wijst er op dat fraudeschema's meestal heel divers van aard zijn en dat het onmogelijk is om van de handreiking een "passe-partout" document te maken, maar dat het document uiteraard steeds voor verbetering vatbaar is.

Audit Vlaanderen wijst erop dat hun onafhankelijkheidspositie in dergelijke initiatieven steeds moet worden gevrijwaard en stelt dat de trekkersrol hiervoor best wordt opgenomen door het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB). GE bevestigt dat ABB deze opdracht reeds gekregen heeft en wijst op de rollen die alle instanties dienen op te nemen. Een goede samenwerking tussen de betrokken partijen (ABB, VVSG, Audit Vlaanderen en mogelijk enkele betrokken lokale besturen) bij dit initiatief, is aangewezen.

JPG legt de brug naar de lopende wijziging van het bestuursdecreet en herhaalt de in het gemeenschappelijk auditcomité gestelde vraag of het vrijwaren van de werkdocumenten bij de openbaarheid van bestuur, niet kan worden geformaliseerd door dit op te nemen als een decreetsbepaling. Audit Vlaanderen licht verder toe en GE bevestigt dat de problematiek op het kabinet Somers bekend is. Er wordt onderzocht wat de beste weg is om een antwoord te geven op deze problematiek.

2.4.2 Thema-audit financiële processen m.b.t. aankopen bij lokaal bestuur Vorselaar (2106 021) – 12/10/2021

AV wijst op een aantal elementen in de managementreactie die bij sommige kleinere besturen wel eens worden aangehaald. Audit Vlaanderen licht toe dat Audit Vlaanderen evalueert in welke mate structurele garanties kunnen worden geboden voor een voldoende organisatiebeheersing.

JL vraagt of de managementreactie volledig intern door het managementteam dan wel door / samen met leden van het college werd opgemaakt. Audit Vlaanderen zegt hierover geen informatie te hebben.

2.5 Andere rapporten

2.5.1 Thema-audit Werken in eigen beheer bij de uitvoerende technische diensten bij lokaal bestuur Dilbeek (2106 039) - 04/10/2021

2.5.2 Thema-audit Werken in eigen beheer bij de uitvoerende technische diensten bij lokaal bestuur Stabroek (2106 042) - 28/10/2021

2.5.3 Thema-audit Werken in eigen beheer bij de uitvoerende technische diensten bij lokaal bestuur Wichelen (2106 052) - 30/11/2021

2.5.4 Organisatie-audit Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling Leuven (AGSL) (2106 037) – 20/10/2021

2.5.5 Organisatie-audit Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling (AGSO) Knokke-Heist (2106 036) - 24/11/2021

2.5.6 Thema-audit financiële processen m.b.t. aankopen bij lokaal bestuur Schoten (2106 017) – 6/12/2021

Er werden geen vragen gesteld.

3 PUNTEN TER INFORMATIE

3.1 Overleg met College van Gouverneurs van 6 december 2021 – AUL/21/16.12/DOC.038

AV licht toe dat dit overleg goed verlopen is en dat de relatie in algemene zin erg goed zit. In de toekomst zal alle info via de website ter beschikking worden gesteld.

JPG vraagt of de rapporten ook door de gouverneurs formeel worden opgevolgd. Audit Vlaanderen antwoordt dat de opvolging in eerste instantie door Audit Vlaanderen zelf gebeurt en dat de gouverneurs in tweede lijn opvolgen.

3.2 Vlaams Parlement

3.2.1 Schriftelijke vraag 373 – cyberveilige gemeenten – AUL/21/16.12/DOC.039

3.2.2 Schriftelijke vraag 398 – audit cyberveiligheid – AUL/21/16.12/DOC.040

3.3 Notulen ACVA van 14 oktober 2021 – AUL/21/16.12/DOC.041

3.4 Notulen van de vergadering van de stuurgroep van VVSG van oktober 2021 – AUL/21/16.12/DOC.042

Geen verdere vragen.

4 VARIA

Felicitaties worden aan Audit Vlaanderen bezorgd naar aanleiding van de positieve QAR.

Joris Scheers
Hoofdadviseur

Jean-Pierre Garitte
voorzitter